

Jak zbudować poprawny kwestionariusz ankiety?

...i uzyskać satysfakcjonujące odpowiedzi. Najważniejsze zagadnienia

Spis treści

- 1. Definicje**
- 2. Zasady ogólne**
- 3. Pytania**
  1. Rodzaje
  2. Wymagania
  3. Kolejność
- 4. Podstawowe elementy**
- 5. Bibliografia**

opr. T.Szot (2017, mod. 2024.04)

DEFINICJE

ze Słownika Języka Polskiego:

Ankieta – arkusz z pytaniami i miejscem na odpowiedzi

Kwestionariusz - druk zawierający pytania dotyczące określonych kwestii i puste miejsca na wpisanie odpowiedzi (Słownik Języka Polskiego)

Zatem... czy „to” to samo?

DEFINICJE

Ankieta – definicje:

- technika gromadzenia informacji polegająca na wypełnianiu najczęściej samodzielnie przez badanego specjalnych kwestionariuszy na ogół o wysokim stopniu standaryzacji (T. Pilch)
- wywiad pisemny skierowany do dużej zbiorowości (J. Ratajewski)
- technika pośredniego zdobywania informacji przez pytania stawiane wybranym osobom za pośrednictwem drukowanej listy pytań – kwestionariusza (W. Zaczyński)
- technika zbierania danych polegająca na planowym wypytywaniu badanego. Podstawą ankiety jest kwestionariusz, czyli ustalona lista pytań. (K. Konarzewski)

Kwestionariusz – definicja:

- to narzędzie badawcze będące na usługach technik badawczych (ankiety, wywiadu itp.). Kwestionariusz zastosowany do ankiety, to kwestionariusz ankiety (M. Łobocki)

DEFINICJE

Wynika z tego, że:

Ankieta = technika gromadzenia informacji

Kwestionariusz = narzędzie badawcze (lista pytań)

oraz, że:

NIE MA ANKIETY BEZ DOBREGO KWESTIONARIUSZA!

Pytania w kwestionariuszu

1. Pytania zamknięte – mają z góry przygotowane odpowiedzi przedstawione respondentowi do wyboru (tzw. kafeteria)

- skracają czas realizacji badań, ułatwiają pracę respondentowi i ankieterowi, przynoszą materiały w znacznym stopniu ujednolicone i zestandaryzowane, są łatwiejsze w późniejszym opracowaniu danych;
- ale... układający to pytanie musi pamiętać by nie pominąć żadnych istotnych możliwości odpowiedzi (odpowiedzi muszą wyczerpywać temat)

Rodzaje pytań zamkniętych:

- a) alternatywne – wybór spośród jednej z dwóch odpowiedzi; „kobieta” lub „mężczyzna”, „tak” lub „nie”, „jestem za” lub „jestem przeciw” itp.
- b) dysjunktywne – wybór tylko jednej odpowiedzi spośród więcej niż dwóch możliwości.
- c) koniunktywne – wybór więcej niż jednej z podanych odpowiedzi.

Pytania w kwestionariuszu

2. Pytania otwarte – respondent formułuje własną odpowiedź i nie jest ograniczony podanymi odpowiedziami (opcjami). Ma swobodę wypowiedzi.

Ale... są trudniejsze:

- dla respondenta, bo wymagają od niego większego wysiłku intelektualnego oraz dłuższego czasu koniecznego na wypowiedź
- dla ankietowanego, podczas analizy odpowiedzi

(+) Na plus – często zwracają autorowi ankiety uwagę na nowe aspekty badanych zagadnień i dostarczają bogatego materiału

(-) Na minus – na podstawie badań można określić, że szansa uzyskania odpowiedzi na pytanie otwarte jest wielokrotnie niższa niż na pytanie zamknięte (T. Pilch)

Pytania w kwestionariuszu

3. Pytania półotwarte – pytania zawierające wybór gotowych odpowiedzi, ale również umożliwiające swobodę wypowiedzi osób na badany temat, poprzez dołączenie odpowiedzi „Inne” z opcją wpisania

4. Pytania filtrujące – Bardzo użyteczne. stosowane, gdy chcemy spośród respondentów dokonać eliminacji tych osób, które nie mają nic do powiedzenia na dany temat.

Odpowiedz na pytanie filtrujące rozstrzyga o tym, kogo dotyczyć będzie następne pytanie w kwestionariuszu. Np. po pytaniu „Czy biegasz? (T/N)” osobie, która zaznaczy „N” nie postawi się już pytania „Jak często biegasz?” (w Google Forms najpierw trzeba dokonać podziału formularza na sekcje, a następnie określić która odpowiedź pytania filtrującego przeniesie do której sekcji).

5. Pytania kontrolne – weryfikują respondentów. Są to pytania zbieżne treściowo z innymi pytaniami, ale różne w formie i wyrażeniu. Jeżeli respondent sprzeczne odpowiada w tym pytaniu, może dać nam to podstawę do dyskwalifikacji wszystkich jego odpowiedzi.

Pytania w kwestionariuszu

6. Pytania projekcyjne – pytania nie pytające respondenta o coś wprost (zamiast: jak oceniasz X; zapytanie: jak według Ciebie inni oceniają X) . W założeniu zapytany w ten sposób wyrazi głównie swoją opinię

7. Pytania rangujące (z szeregowaniem) – ankietowany ma za zadanie ponumerować odpowiedzi według pewnego przedstawionego mu kryterium,

8. Pytania metryczkowe – dotyczą respondenta i określają informacje demograficzno-społeczne badanego (wiek, płeć, wykształcenie, stan małżeński, liczbę dzieci, zarobki, pochodzenie, zawód). Zazwyczaj umieszcza się je na końcu kwestionariusza.

Zasady ogólne

1. Określ, **czego chcesz się dowiedzieć** za pomocą kwestionariusza ankiety – CEL/CELE
2. **Pogrupuj pytania** kwestionariusza, niech każda grupa/fragment ma swój cel (np. fragment X – opinie o uczelni ..., fragment Y – sposób spędzania czasu wolnego; ... fragment Z – preferowane dania na stołówce; fragment XX „metryczka” – ustalenie kim jest ankietowany)
3. „**Żadnego zbędnego pytania**, ponad konieczność” (T.Pilch)

Pytania - wymagania

1. Wybór właściwej formy (zamknięte, otwarte, półotwarte)
2. P. jasne i zrozumiałe, przystępne bez dwuznaczności
3. P. dostosowane pod względem słownictwa do respondentów (wiek, wykształcenie)
4. Unikanie pytań zbyt ogólnych, obejmujących kilka zagadnień oraz podwójnych (pytanie w pytaniu) -> najlepsze są krótkie i proste pod względem składni (patrz punkt 2)
5. Unikanie pytań sugerujących odpowiedzi (np. dlaczego Pan X prowadzi złe zajęcia? – sugestia, że one są złe)
6. Unikanie słów nacechowanych emocjami (p. winny być neutralne)
7. Unikanie zwrotów „Jak wiadomo...”, „Wszyscy wiedza, że...”, i in.
8. Przemyślana kolejność stawianych pytań
9. Pytania w jednolitej formie grzecznościowej (Pan Pani Państwo, lub Ty, Wy...)

Pytania - kolejność

1. Pogrupowanie pytań w bloki tematyczne stanowiące pewną zwartą, logiczną całość;
2. Każdy blok powinien przechodzić od pytań ogólnych do szczegółowych, od łatwych do trudnych lub od nie krępujących do bardziej osobistych
3. Unikać kumulacji trudnych pytań
4. Najpierw pytać o fakty (co respondent wie), a później o opinie (co sądzi)
5. Metryczka - na końcu kwestionariusza.

Podstawowe elementy kwestionariusza ankiety

Preambuła (wstęp)

- Tytuł ankiety
- Kto przeprowadza badania, instytucja, ewentualnie adres, nr telefonu.
- Cel badań, zapewnienie o anonimowości; prosba o udzielanie prawdziwych informacji i szczerych wypowiedzi; podziękowanie za wypełnienie ankiety;
- **CZĘŚĆ GŁÓWNA – PYTANIA** (jeżeli pytanie wymaga instrukcji – dołączenie)
- Metryczka

Bibliografia

Dostępne w bibliotece AWFIS:

- **Babbie E., Badania społeczne w praktyce. Warszawa : Wydawnictwo Naukowe PWN, 2006.**
- Konarzewski K., Jak uprawiać badania oświatowe : metodologia praktyczna. Warszawa : Wydaw. Szkolne i Pedagogiczne, 2000.
- Łobocki M., Wprowadzenie do metodologii badań pedagogicznych, Kraków : Oficyna Wydaw. "Impuls", 2003
- Podgórski R.A., Metodologia badań socjologicznych : kompendium wiedzy metodologicznej dla studentów, Bydgoszcz ; Olsztyn : Oficyna Wydawnicza BRANTA, 2007.
- **Sołoma L., Metody i techniki badań socjologicznych : wybrane zagadnienia. Olsztyn : Wyższa Szkoła Pedagogiczna, 1995.**

Dostępne w czytelni AWFIS:

- Łobocki M., Metody i techniki badań pedagogicznych, Kraków : Impuls, 2003.
- Pilch T., Zasady badań pedagogicznych. Warszawa : Wydaw. "Żak", 1995.

Dostępne i tu i tu:

- Sztumski J., Wstęp do metod i technik badań społecznych. Katowice: "Śląsk", 1995.
- **Babbie E., Podstawy badań społecznych. Warszawa : Wydawnictwo Naukowe PWN, 2013.**